Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

8 päivänä kesäkuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö — Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue — Maksukyvyttömyysmenettelyt — Asetus (EY) N:o 1346/2000 — 4 ja 13 artikla — Velkojia vahingoittavat toimet — Olosuhteet, joissa oikeustoimi voidaan peräyttää — Oikeustoimeen sovellettava laki on muun jäsenvaltion kuin menettelyn aloitusvaltion laki — Toimea ei ole mahdollista peräyttää tämän lain perusteella — Asetus (EY) N:o 593/2008 — 3 artiklan 3 kohta — Osapuolten valitsema laki — Kaikki tilanteeseen liittyvät seikat liittyvät menettelyn aloitusvaltioon — Vaikutus

Asiassa C-54/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale Ordinario di Venezia (Venetsian ensimmäisen asteen tuomioistuin, Italia) on esittänyt 7.1.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.1.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Vinyls Italia SpA, konkurssissa,

vastaan

Mediterranea di Navigazione SpA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. L. da Cruz Vilaça sekä tuomarit M. Berger (esittelevä tuomari), A. Borg Barthet, E. Levits ja F. Biltgen,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.12.2016 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Vinyls Italia SpA, konkurssissa, edustajinaan S. Girotto, F. Marrella ja M. Pizzigati, avvocati,

— Mediterranea di Navigazione SpA, edustajinaan M. Maresca, F. Campodonico, L. Fabro ja G. Duca, avvocati,

— Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan aluksi D. Del Gaizo, sittemmin P. Pucciariello, avvocati dello Stato,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

— Kreikan hallitus, asiamiehinään E. Zisi ja S. Charitaki,

— Euroopan komissio, asiamiehinään E. Montaguti, M. Heller ja M. Wilderspin,

kuultuaan julkisasiamiehen 2.3.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 (EYVL 2000, L 160, s. 1) 13 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat konkurssissa oleva Vinyls Italia SpA ja Mediterranea di Navigazione SpA (jäljempänä Mediterranea) ja jossa on kyseessä takaisinsaantikanne, jossa vaaditaan viimeksi mainittua yhtiötä palauttamaan määrät, jotka ensin mainittu yhtiö maksoi sille konkurssiin asettamistaan edeltäneiden kuuden kuukauden kuluessa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Rooman yleissopimus

3 Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tehdyn, Roomassa 19.6.1980 allekirjoitettavaksi avatun yleissopimuksen (EYVL 1980, L 266, s. 1; jäljempänä Rooman yleissopimus) 3 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Sopimukseen sovelletaan sen valtion lakia, josta osapuolet ovat sopineet (lakiviittaus). Lakiviittauksen on oltava nimenomainen tai sen on käytävä riittävän selvästi ilmi sopimusehdoista tai tapaukseen liittyvistä olosuhteista. – –”

4 Rooman yleissopimuksen tulkinnasta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa tehdyn ensimmäisen pöytäkirjan (EYVL 1989, L 48, s. 1) 2 artiklassa luetellaan jäsenvaltioiden tuomioistuimet, jotka voivat pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua sellaisesta käsiteltävänään olevassa asiassa esille tulleesta kysymyksestä, joka koskee yleissopimuksen määräysten tulkintaa. Italian tasavallan osalta tämä mahdollisuus on varattu Corte suprema di cassazionelle (kassaatiotuomioistuin) ja Consiglio di Statolle (ylin hallintotuomioistuin).

Unionin oikeus

Asetus N:o 1346/2000

5 Asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan 23 ja 24 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(23) Tässä asetuksessa olisi määritettävä sen piiriin kuuluviin kysymyksiin yhtenäiset lainvalintasäännöt, jotka niiden soveltamisalalla korvaavat yksittäisten valtioiden kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset. Jollei toisin säädetä, sovellettaisiin menettelyn aloittaneen jäsenvaltion lakia (lex concursus). Tätä lainvalintasääntöä olisi sovellettava sekä päämenettelyissä että paikallisissa menettelyissä. Menettelyn aloitusvaltion konkurssilain mukaan määräytyvät kaikki maksukyvyttömyysmenettelyn oikeusvaikutukset, sekä

prosessuaaliset että materiaaliset, asianomaisiin henkilöihin ja oikeussuhteisiin. Sen mukaan määräytyvät kaikki maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusta, kulkua ja päättämistä koskevat edellytykset.

(24) Se, että maksukyvyttömyysmenettely, johon sovelletaan pääsääntöisesti menettelyn aloitusvaltion lakia, tunnustetaan ilman eri toimenpiteitä, saattaa olla ristiriidassa niiden sääntöjen kanssa, joiden mukaisesti oikeustoimia toteutetaan muissa jäsenvaltioissa. Perustellun luottamuksen ja oikeustoimien varmuuden turvaamiseksi muissa kuin menettelyn aloitusvaltiossa olisi säädettävä useita poikkeuksia pääsäännöstä.”

6 Asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, maksukyvyttömyysmenettelyyn ja sen vaikutuksiin sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jossa menettely on alkanut, jäljempänä ’menettelyn aloitusvaltio’.

2. Menettelyn aloittamisen edellytykset, menettelyn kulku sekä menettelyn päättäminen määräytyvät menettelyn aloitusvaltion lain mukaan. Sen mukaan määräytyy erityisesti:

– –

m) velkojia vahingoittavien oikeustointen mitättömyys, pätemättömyys ja peräytyminen”.

7 Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Mitä 4 artiklan 2 kohdan m alakohdassa säädetään, ei sovelleta, jos se, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, osoittaa, että

— tähän oikeustoimeen sovellettava laki on muun jäsenvaltion kuin menettelyn aloitusvaltion laki,

ja että

— tämän lain mukaan ei ole mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointa.”

Rooma I -asetus

8 Sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17.6.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) (EUVL 2008, L 177, s. 6, jäljempänä Rooma I -asetus) 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan määrättäessä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia siviili- ja kauppaoikeuden alalla”.

9 Rooma I -asetuksen 3 artiklan, jonka otsikko on ”Valinnanvapaus”, 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimukseen sovelletaan sen maan lakia, jonka osapuolet ovat valinneet. Valinta (lakiviittaus) on tehtävä nimenomaisesti tai sen on käytävä selvästi ilmi sopimusehdoista tai tapaukseen liittyvistä olosuhteista. Osapuolet voivat määrätä valitsemansa lain sovellettavaksi koko sopimukseen tai vain osaan siitä.

– –

3. Jos kaikki muut lakiviittauksen ajankohtana tilanteeseen liittyvät seikat liittyvät toiseen maahan kuin siihen, jonka laki on valittu, osapuolten tekemä valinta ei rajoita niiden kyseisen toisen maan lain säännösten soveltamista, joista ei voida sopimuksin poiketa.”

Italian oikeus

10 Konkurssilain (legge fallimentare), sellaisena kuin se on vahvistettu 16.3.1942 annetulla kuninkaan asetuksella (regio decreto) nro 267 (GURI nro 81, 6.4.1942), 67 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos pesänhoitaja näyttää toteen, että toinen osapuoli oli tietoinen velallisen maksukyvyttömyydestä, peräytetään lisäksi määrältään selvien ja täytäntöönpanokelpoisten saatavien maksut, vastikkeelliset oikeustoimet ja oikeustoimet, jotka luovat etuoikeuden samanaikaisesti syntyneisiin saataviin, sivullisten saatavat mukaan luettuina, mikäli ne on tehty konkurssiin asettamista edeltäneiden kuuden kuukauden kuluessa.”

11 Siviiliprosessilain (codice di procedura civile. jäljempänä CPC) 167 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Vastauskirjelmässä vastaajan on esitettävä kaikki perusteensa sekä kantansa kantajan esittämiin seikkoihin ja ilmoitettava henkilötietonsa, verotunniste, todistuskeinot, joihin hän aikoo vedota, ja asiakirjat, jotka hän esittää asiakirja-aineistoon, sekä esitettävä vaatimuksensa.

Vastaajan on oikeudenmenetyksen uhalla esitettävä vastakanne, prosessuaaliset väitteet ja pääasiaa koskevat väitteet, joita tuomioistuin ei ota huomioon viran puolesta. – –”

12 CPC:n 183 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Asian ensimmäisessä suullisessa käsittelyssä – –

– – osapuolet voivat täsmentää ja muuttaa jo esitettyjä vaateita, väitteitä ja vaatimuksia.

– –

Tuomioistuin voi pyydettäessä myöntää osapuolille seuraavat ehdottomat määräajat:

1) alkuperäistä määräaikaa voidaan pidentää 30 päivällä sellaisten kirjelmien esittämistä varten, joilla ainoastaan täsmennetään tai muutetaan jo esitettyjä vaateita, väitteitä ja vaatimuksia

– –

3) alkuperäistä määräaikaa voidaan pidentää 20 päivällä vastakkaisen näytön esittämistä varten”.

Yhdistyneen kuningaskunnan oikeus

13 Vuoden 1986 konkurssilain (Insolvency Act 1986, jäljempänä vuoden 1986 IA), jota sovelletaan Englannissa ja Walesissa, 239 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”2. Jos yhtiö on [vuoden 1986 IA:n säännöksissä vahvistettuna] asianmukaisena aikana myöntänyt etua toiselle, pesänhoitaja voi vaatia, että tuomioistuin soveltaa tässä säännöksessä vahvistettuja toimenpiteitä.

3. Tämän säännöksen jäljempänä olevien säännösten mukaan tuomioistuin, jolle tällainen vaatimus on esitetty, soveltaa harkintansa mukaan toimenpiteitä, joilla tilanne voidaan palauttaa sellaiseksi kuin se olisi, jos yhtiö ei olisi tätä etua myöntänyt.

_ _”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

14 Tribunale Ordinario di Venezian (Venetsian ensimmäisen asteen tuomioistuin, Italia) käsiteltäväksi saatetussa pääasiassa vastakkain ovat konkurssissa oleva yhtiö Vinyls Italia, jonka kotipaikka on Venetsia, ja Mediterranea-yhtiö, jonka kotipaikka on Ravenna (Italia), ja siinä vaaditaan peräyttämään merialuksen rahtaussopimuksen, joka tehtiin 11.3.2008 ja jonka voimassaoloaikaa jatkettiin 9.12.2009 tehdyllä täydennyssopimuksella, mukaisesti suoritetut kaksi maksua (jäljempänä riidanalaiset maksut). Näiden maksujen kokonaismäärä oli 447 740,27 euroa ja Vinyls Italia suoritti ne Mediterranealle ennen kuin ensiksi mainittuun yhtiöön kohdistettiin erityishallintomenettely, joka päättyi sittemmin konkurssiin.

15 Vinyls Italian pesänhoitaja väitti pääasian yhteydessä, että riidanalaiset maksut oli suoritettu sopimukseen perustuvien määräaikojen päätyttyä ja lisäksi ajankohtana, jolloin mainitun yhtiön maksukyvyttömyys oli yleisesti tiedossa, ja että nämä maksut voitiin siten peräyttää konkurssilain 67 §:n 2 momentin nojalla.

16 Mediterranea vastustaa riidanalaisten maksujen peräyttämistä ja väittää, että ne on suoritettu sopimuksen mukaisesti ja että osapuolet olivat valinneet sopimukseen sovellettavaksi lainsäädännöksi Englannin oikeuden. Mainitun oikeuden, jota sovelletaan asiaan asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan nojalla, mukaan riidanalaisia maksuja ei ole mahdollista peräyttää. Mediterranea esitti näiden väitteiden tueksi Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sijoittautuneen asianajajan valaehtoisen vakuutuksen, jossa todettiin, että Englannin oikeuden nojalla riidanalaisia maksuja ei ole mahdollista peräyttää nyt käsiteltävässä asiassa.

17 Vinyls Italia sitä vastoin katsoo, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa säädetään prosessuaalisesta väitteestä. Tuomioistuin ei sen mukaan voi ottaa sitä huomioon sellaisenaan viran puolesta, vaan asianosaisen on esitettävä väite takaisinsaantikannetta käsittelevän tuomioistuimen sijaintijäsenvaltion prosessilainsäädännön mukaisessa määräajassa. Mainittu väite on sen mukaan esitetty nyt käsiteltävässä asiassa liian myöhään.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa aluksi, että asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklan 2 kohdan m alakohdan nojalla velkojia vahingoittavien oikeustointen mitättömyyden, pätemättömyyden ja peräytymisen osalta sovelletaan menettelyn aloitusvaltion lain (lex fori concursus) eli maksukyvyttömyyttä koskevan Italian oikeuden ja siis nyt käsiteltävässä asiassa konkurssilain 67 §:n 2 momentin säännöksiä. Tässä säännöksessä sallitaan sen mukaan riidanalaisten maksujen peräyttäminen, mikäli Mediterranea oli kyseisten maksujen suoritushetkellä tietoinen Vinyls Italian maksukyvyttömyydestä.

19 Mainittu tuomioistuin muistuttaa kuitenkin, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan nojalla on niin, että mitä 4 artiklan 2 kohdan m alakohdassa säädetään, ei sovelleta, jos se, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, osoittaa, että tähän oikeustoimeen sovellettava laki on muun jäsenvaltion kuin menettelyn aloitusvaltion laki ja että tämän lain mukaan ei ole mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että vaikka Mediterranea onkin esittänyt tällä perusteella väitteen, tämä on tapahtunut Italian prosessilainsäädännön mukaisen, siinä tarkoitettujen ”prosessuaalisten väitteiden” esittämiselle asetetun määräajan päätyttyä.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tämän jälkeen, että sopimuslauseke, jonka nojalla pääasiassa kyseessä olevaan sopimukseen sovelletaan Englannin oikeutta, saattaisi kuulua Rooma I -asetuksen soveltamisalaan. Mainitun asetuksen 1 artiklan 1 kohdan mukaan tätä asetusta sovelletaan ”määrättäessä sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia”, ja sen 3 artiklan 3 kohdassa asetetaan

rajoituksia osapuolten valitseman maan lain vaikutuksille. Ei ole kuitenkaan täysin selvää, onko pääasiassa kyseessä lainvalintatilanne. Siinä on näet kyseessä kahden Italian oikeuden mukaan perustetun yhtiön, joilla on kotipaikka tässä jäsenvaltiossa, välillä Italiassa tehty rahtaussopimus kemikaalien kuljettamiseksi Italian lipun alla purjehtivilla merialuksilla. Sitä vastoin mainittu sopimus on laadittu englannin kielellä ja se sisältää lausekkeen, jonka mukaan sopimukseen sovelletaan Englannin oikeutta, ja lausekkeen, jonka mukaan London Maritime Arbitrators Association (Lontoon merenkulkuun liittyvien asioiden välimiesyhdistys) on toimivaltainen.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa vielä, että Mediterranean pääasiassa toimittamasta valaehtoisesta vakuutuksesta käy ilmi, että Englannin oikeudessa ei suljeta yleisesti ja abstraktisti täysin pois mahdollisuutta peräyttää riidanalaisia maksuja vaan asetetaan tämän mahdollisuuden käyttämiselle erilaisia aineellisia edellytyksiä kuin menettelyn aloitusvaltion laissa (lex fori concursus) säädetään. Vuoden 1986 IA:n 239 §:n 2 momentissa edellytetään sen mukaan, että pesänhoitajan on näytettävä toteen, että velallisella oli erityinen tarkoitus suosia maksun saanutta velkojaa, mutta sillä ei ole velvollisuutta osoittaa, että velkoja oli tietoinen velallisen maksukyvyttömyydestä.

22 Tässä tilanteessa Tribunale Ordinario di Venezia päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Kun asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa sille, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, asetetaan velvollisuus ’osoittaa’ tietyt seikat voidakseen vastustaa kyseisen toimen peräyttämistä maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion lain (lex fori concursus) säännösten perusteella, merkitseekö tämä velvollisuutta esittää tuomioistuinvaltion prosessilainsäädännön mukaisessa määräajassa sellainen prosessuaalinen väite sen suppeassa merkityksessä, jossa vedotaan asetuksessa säädettyyn poikkeukseen ja jolla osoitetaan, että kyseisessä säännöksessä asetetut kaksi edellytystä täyttyvät? Tai voidaanko asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa soveltaa, kun asianosainen on pyytänyt sen soveltamista oikeudenkäynnin aikana, vaikka tämä olisi tapahtunut tuomioistuinvaltion prosessilainsäädännössä prosessuaalisten väitteiden esittämiselle asetetun määräajan päätyttyä, tai jopa viran puolesta, edellyttäen, että asianosainen on osoittanut, että velkojia vahingoittavaan toimeen sovelletaan toisen jäsenvaltion lex causaeta, jonka mukaan kyseistä toimea ei ole tässä tapauksessa mitään mahdollisuutta peräyttää?

2) Onko asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa olevaa viittausta lex causaeen, jonka mukaan määritetään, onko ’mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointa’, tulkittava siten, että asianosaisen, jolla on todistustaakka, on osoitettava, ettei kyseisessä tapauksessa lex causaessa säädetä yleisesti eikä abstraktisti mistään mahdollisuudesta peräyttää kyseisessä asiassa velkojia vahingoittavaksi katsotun (sopimussaatavan maksun) kaltaista toimea, vai siten, että asianosaisen, jolla on todistustaakka, on osoitettava, mikäli lex causaen mukaan tällaisen toimen peräyttäminen on mahdollista, etteivät maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion laissa säädetyistä poikkeavat edellytykset peräyttämisen hyväksymiselle käsiteltävässä asiassa konkreettisesti täyty?

3) Voidaanko asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa säädettyä poikkeusjärjestelmää, kun otetaan huomioon sen tarkoitus suojella osapuolten vilpitöntä luottamusta toimen pysyvyyteen lex causaen perusteella, soveltaa myös silloin, kun sopimuksen osapuolten kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa, jonka lain voidaan siten mahdollisessa jommankumman osapuolen maksukyvyttömyystilanteessa ennakoida olevan maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion laki, ja kun osapuolet sulkevat sopimukseen sisältyvällä toisen jäsenvaltion lainsäädäntöön viittaavalla lakiviittauksella kyseisen sopimuksen täytäntöönpanotoimien peräyttämisen velkojien yhdenvertaisuuden periaatetta suojaavien maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion lain pakottavien säännösten soveltamisen ulkopuolelle, mikä maksukyvyttömyystilanteen toteutuessa vahingoittaa velkojia?

4) Onko Rooma I -asetuksen 1 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että tämän asetuksen soveltamiseksi sovellettavan lain määräämistä koskeviin tilanteisiin kuuluu myös tilanne, jossa aluksen rahtaussopimus on tehty yhdessä jäsenvaltiossa sellaisten yhtiöiden välillä, joiden kotipaikka on tässä samassa jäsenvaltiossa, ja jossa sopimus sisältää lakiviittauksen toisen jäsenvaltion lakiin?

5) Jos neljänteen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko Rooma I -asetuksen 3 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan kanssa, tulkittava siten, että osapuolten valinta soveltaa sopimukseen muun kuin sen jäsenvaltion lakia, johon 'kaikki muut – – tilanteeseen liittyvät seikat' liittyvät, mahdollistaa kuitenkin tämän viimeksi mainitun jäsenvaltion lain pakottavien säännösten soveltamisen maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion lakina ennen maksukyvyttömyyttä tehtyjen velkojia vahingoittavien toimien peräyttämiseen siten, että näillä säännöksillä on etusija asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa säädettyyn poikkeukseen nähden?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa tulkittava siten, että sillä, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, on, voidakseen vastustaa kyseisen toimen peräyttämistä maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion lain (lex fori concursus) säännösten perusteella, velvollisuus esittää prosessuaalinen väite tuomioistuinvaltion prosessilainsäädännön mukaisessa muodossa ja määräajassa, tai voiko asiaa käsittelevä tuomioistuin soveltaa asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa viran puolesta, myös asianosaiselle väitteiden esittämistä varten asetetun määräajan päätyttyä.

24 Aluksi on muistutettava, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan mukaan on niin, että mitä saman asetuksen 4 artiklan 2 kohdan m alakohdassa säädetään, ei sovelleta, jos se, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, osoittaa, että tähän oikeustoimeen sovellettava laki on muun jäsenvaltion kuin menettelyn aloitusvaltion laki (jäljempänä lex causae) ja että tämän lain mukaan ei ole mitään mahdollisuutta peräyttää kyseistä oikeustointa.

25 Kuten unionin tuomioistuin on katsonut, asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa säännellään nimenomaisesti todistustaakan jakautumista, mutta siinä ei ole säännöksiä, jotka koskisivat tarkempia prosessuaalisia näkökohtia. Kyseinen artikla ei siten sisällä säännöksiä, jotka koskisivat muun muassa asian selvittämisestä annettuja yksityiskohtaisia sääntöjä, todistuskeinoja, joihin kansallisessa toimivaltaisessa tuomioistuimessa voidaan turvautua, tai periaatteita, joilla säännellään sitä, miten kyseinen tuomioistuin arvioi sille esitetyn selvitysaineiston todistusarvoa (tuomio 15.10.2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, 27 kohta). Sama pätee muiden prosessuaalisten näkökohtien, kuten erityisesti sen seikan osalta, missä muodossa ja määräajassa kyseiseen artiklaan on vedottava oikeusriidan yhteydessä.

26 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että koska kyseisten sääntöjen yhdenmukaistamisesta ei ole olemassa Euroopan unionin lainsäädäntöä, kunkin jäsenvaltion asiana on antaa ne sisäisessä oikeusjärjestyksessään menettelyllistä itsemääräämisoikeutta koskevan periaatteen nojalla, kunhan ne eivät ole epäedullisempia kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia tilanteita koskevat säännöt (vastaavuusperiaate) eikä niillä tehdä unionin oikeudessa annettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate) (tuomio 15.10.2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Näin ollen se, missä muodossa ja määräajassa asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaan on vedottava sellaisen asian yhteydessä, jossa on kyseessä velkojia vahingoittavan toimen peräyttäminen maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion lain (lex fori concursus) säännösten perusteella, samoin kuin se, voiko asiaa käsittelevä tuomioistuin soveltaa tätä artiklaa viran puolesta, on ratkaistava sen jäsenvaltion prosessilainsäädännön mukaan, jonka alueella mainittu asia on vireillä.

28 Se seikka, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa käyttöön otettu väitejärjestelmä koskee myös lex causaen mukaisia vanhentumisaikoja, takaisinsaantikanteen nostamista koskevia määräaikoja ja preklusiivisia määräaikoja, kuten unionin tuomioistuin on todennut 16.4.2015 antamassaan tuomiossa Lutz (C-557/13, EU:C:2015:227, 49 kohta), ei aseta tätä päätelmää kyseenalaiseksi.

29 Tulos, johon unionin tuomioistuin päätyi edellisessä kohdassa mainitussa tuomiossa, perustuu nimittäin näkemykseen, jonka mukaan asetuksen N:o 1346/2000 4 ja 13 artikla muodostavat lex specialisin suhteessa jäsenvaltioiden kansainvälisen yksityisoikeuden muihin teksteihin ja erityisesti suhteessa Rooma I -asetukseen, ja niitä on tulkittava asetuksen N:o 1346/2000 tavoitteiden valossa (ks. vastaavasti tuomio 16.4.2015, Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, 46 kohta).

30 Erityisesti asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan tarkoituksen osalta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että mainitulla artiklalla pyritään suojaamaan sen, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, perusteltua luottamusta säätämällä, että kyseistä tointa säännellään myös maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen laissa, jota siihen sovellettiin ajankohtana, jolloin toimi toteutettiin, eli lex causaessa (tuomio 15.10.2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, 19 kohta).

31 Näissä olosuhteissa on todettava, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan sanamuodon tai tavoitteiden perusteella ei voida katsoa, että lex causaessa määritetään se, missä muodossa ja määräajassa osapuolen on vedottava tähän artiklaan tuomioistuinmenettelyn yhteydessä. Asetuksella N:o 1346/2000 ja erityisesti sen 13 artiklalla ei näet pyritä suojaamaan yksityisiä siltä tavanomaiselta riskiltä, että heidän on puolustauduttava tällaisen menettelyn yhteydessä joko kyseisen henkilön asuinjäsenvaltion tuomioistuimissa tai toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa, eikä siis toimivaltaisen tuomioistuimen soveltamalta prosessilainsäädännöltä.

32 Näin ollen on katsottava, että kansallista lainsäädäntöä, kuten CPC:n 167 §:ää, jossa säädetään pääasiallisesti, että vastaajan on esitettävä vastauskirjelmässä kaikki perusteensa ja mahdolliset prosessuaaliset ja pääasiaa koskevat väitteet, joita ei voida ottaa huomioon viran puolesta, ja CPC:n 183 §:ää, jossa säädetään, että osapuolet voivat kuitenkin täsmentää ja muuttaa vaateita, väitteitä ja vaatimuksia asian ensimmäisessä suullisessa käsittelyssä, voidaan, jollei nyt annettavan tuomion 26 kohdassa mieleen palautettujen vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteen noudattamisesta muuta johdu, soveltaa sellaisen oikeusriidan yhteydessä, joka koskee asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklan 2 kohdan m alakohdassa tarkoitettua takaisinsaantikannetta ja jossa vedotaan mainitun asetuksen 13 artiklaan.

33 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että se, missä muodossa ja määräajassa sen, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, on esitettävä tässä artiklassa tarkoitettu väite voidakseen vastustaa kyseisen toimen peräyttämistä maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion lain (lex fori concursus) säännösten perusteella, samoin kuin se, voiko toimivaltainen tuomioistuin soveltaa tätä artiklaa myös viran puolesta, myös asianosaiselle asetetun määräajan päätyttyä, on ratkaistava sen jäsenvaltion prosessilainsäädännön mukaan, jonka alueella mainittu asia on vireillä. Tämä lainsäädäntö ei kuitenkaan saa olla epäedullisempi kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia tilanteita koskeva lainsäädäntö (vastaavuusperiaate), eikä sillä saa tehdä unionin oikeudessa annettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate), mikä on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana selvittää.

Toinen kysymys

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään, onko asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa tulkittava siten, että asianosaisen, jolla on todistustaakka, on osoitettava, ettei kyseisessä tapauksessa lex causaessa säädetä yleisesti eikä abstraktisti mistään mahdollisuudesta peräyttää kyseisessä asiassa velkojia vahingoittavaksi katsotun kaltaista toimea, vai siten, että asianosaisen on osoitettava, mikäli lex causaen mukaan tällaisen toimen peräyttäminen on mahdollista, etteivät maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion laissa säädetyistä poikkeavat edellytykset mainitun toimen peräyttämistä koskevan kanteen hyväksymiselle konkreettisesti täyty.

35 Unionin tuomioistuin on todennut tässä yhteydessä ensinnäkin, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan tavoitteesta, sellaisena kuin se on palautettu mieleen nyt annettavan tuomion 30 kohdassa, ilmenee selkeästi, että tämän artiklan soveltaminen edellyttää kaikkien tapauksen olosuhteiden huomioon ottamista. Ei näet voida luottaa perustellusti siihen, että oikeustoimen pätevyyttä arvioidaan maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen ottamatta kyseisiä olosuhteita huomioon, vaikka ne olisikin otettava huomioon siinä tapauksessa, ettei tällaista menettelyä ole aloitettu (tuomio 15.10.2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, 20 kohta).

36 Lisäksi unionin tuomioistuin on katsonut, että velvollisuus tulkita asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklassa säädettyä poikkeusta suppeasti on esteenä sellaiselle kyseisen artiklan ulottuvuuden laajalle tulkinnalle, jonka mukaan se, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, voisi jäädä lex fori concursuksen soveltamisalan ulkopuolelle vetoamalla jonkin lex causaen säännöksen nojalla vain täysin abstraktisti siihen, ettei asianomaista oikeustointa voida peräyttää (tuomio 15.10.2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, 21 kohta).

37 Unionin tuomioistuin on myös todennut, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa sovellettaessa ja tilanteessa, jossa se, johon oikeustoimen mitättömyyttä, pätemättömyyttä tai peräyttämistä koskeva vaatimus on kohdistettu, vetoaa lex causaen säännökseen, jonka mukaan kyseinen oikeustoimi voidaan peräyttää vain tuossa säännöksessä säädettyjen olosuhteiden vallitessa, mainitun osapuolen on vedottava siihen, etteivät kyseiset olosuhteet olleet olemassa, ja näytettävä se (tuomio 15.10.2015, Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, 31 kohta).

38 Unionin tuomioistuin on näin ollen implisiittisesti sulkenut pois tulkinnan, jonka mukaan mainitun vastapuolen olisi osoitettava, ettei kyseisessä tapauksessa lex causaessa säädetä yleisesti eikä abstraktisti mistään mahdollisuudesta peräyttää kyseistä toimea; tällainen tulkinta on lisäksi äärimmäisen suppea, kun otetaan huomioon, että tällaisia mahdollisuuksia on ainakin abstraktilla tasolla käytännössä aina, ja se veisi näin ollen asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklalta sen tehokkaan vaikutuksen.

39 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että asianosaisen, jolla on todistustaakka, on osoitettava, mikäli lex causaen mukaan velkojia vahingoittavaksi katsotun kaltaisen toimen peräyttäminen on mahdollista, etteivät maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion laissa säädetyistä poikkeavat edellytykset mainitun toimen peräyttämistä koskevan kanteen hyväksymiselle konkreettisesti täyty.

Kolmas, neljäs ja viides kysymys

40 Kolmas, neljäs ja viides kysymys, joita on tutkittava yhdessä, koskevat pääasiallisesti asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan tulkintaa ja erityisesti mahdollisuutta vedota tähän säännökseen Rooma I -asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa eli silloin, kun kaikki sopimuksen osapuolten väliseen tilanteeseen liittyvät seikat liittyvät muuhun valtioon kuin siihen, jonka lain mainitut osapuolet ovat valinneet.

41 Aluksi on todettava, että Rooma I -asetuksen 28 artiklan mukaan tätä asetusta sovelletaan sopimuksiin, jotka on tehty 17.12.2009 jälkeen. Kuten unionin tuomioistuimen käytettävissä olevista seikoista käy ilmi, pääasiassa kyseessä oleva, riidanalaisia maksuja koskeva sopimus tehtiin 11.3.2008 ja sen voimassaoloa jatkettiin 9.12.2009 tehdyllä täydennyssopimuksella.

42 Rooma I -asetusta ei näin ollen voida soveltaa pääasiaan.

43 Näissä olosuhteissa ja koska Rooman yleissopimuksen tulkinnasta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa tehdyn ensimmäisen pöytäkirjan 2 artiklan nojalla ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella ei ole toimivaltaa pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua kysymyksestä, joka koskee mainitun yleissopimuksen määräysten tulkintaa, nyt annettavassa tuomiossa viitataan Rooma I -asetukseen vain siltä osin kuin tällaisesta viittauksesta on apua asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan soveltamisalan täsmentämisessä.

44 Edellä esitetyn perusteella kolmas, neljäs ja viides kysymys on muotoiltava uudelleen siten, että niissä tiedustellaan, voidaanko asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaan pätevästi vedota, kun sopimuksen osapuolet, joiden kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa, jonka alueeseen myös kaikki muut tilanteeseen liittyvät seikat liittyvät, ovat valinneet, että sopimukseen sovelletaan toisen jäsenvaltion lakia.

45 Tässä yhteydessä on yleisesti tunnettua, että sopimuksen osapuolet käyttävät kansainvälisessä kaupassa säännöllisesti mahdollisuutta soveltaa sopimukseen tietyn jäsenvaltion lakia tätä koskevan lakiviittauksen avulla, erityisesti voidakseen taata oikeusvarmuuden sopimuksesta sen osapuolille johtuviin oikeuksiin ja velvoitteisiin sovellettavan lain osalta. Rooma I -asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa ja Rooman yleissopimuksen – joka oli voimassa kaikissa jäsenvaltioissa asetusta N:o 1346/2000 annettaessa – 3 artiklan 1 kohdassa säädetään tällaisesta mahdollisuudesta.

46 Koska tämä mahdollisuus oli siis olemassa asetusta N:o 1346/2000 annettaessa ja koska mainitun asetuksen 13 artiklaan tai sen muihin säännöksiin ei sisälly tältä osin rajoituksia, on katsottava, että mainittua 13 artiklaa voidaan soveltaa myös tapauksessa, jossa osapuolet ovat valinneet, että sopimukseen sovelletaan muun kuin sen jäsenvaltion lakia, johon molemmat osapuolet ovat sijoittautuneet.

47 Lisäksi on muistutettava, että asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan 23 perustelukappaleessa todetaan, että tässä asetuksessa ”olisi määritettävä sen piiriin kuuluviin kysymyksiin yhtenäiset lainvalintasäännöt, jotka niiden soveltamisalalla korvaavat yksittäisten valtioiden kansainvälisen yksityisoikeuden säännökset”.

48 Kuten nyt annettavan tuomion 29 kohdassa on todettu, unionin tuomioistuin on katsonut, että asetuksen N:o 1346/2000 4 ja 13 artikla muodostavat lex specialisin suhteessa Rooma I -asetukseen, ja niitä on tulkittava asetuksen N:o 1346/2000 tavoitteiden valossa (tuomio 16.4.2015, Lutz, C–557/13, EU:C:2015:227, 46 kohta).

49 Näin ollen on katsottava, että Rooma I -asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa ei säännellä kysymystä siitä, onko silloin, kun kaikki muut tilanteeseen liittyvät seikat, sopimukseen sovellettavaa lakia koskevaa osapuolten valintaa lukuun ottamatta, liittyvät muuhun jäsenvaltioon kuin siihen, jonka laki on valittu, osapuolten valinta otettava huomioon sovellettaessa asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa. Tätä kysymystä on näet arvioitava ainoastaan asetuksen N:o 1346/2000 säännösten valossa ja ottamalla huomioon erityisesti viimeksi mainitun asetuksen tavoitteet.

50 Tässä yhteydessä on todettava, että asetus N:o 1346/2000 ei sisällä Rooma I -asetuksen 3 artiklan 3 kohtaan verrattavissa olevaa poikkeussäännöstä. Koska asetukseen N:o 1346/2000 ei sisälly vastakkaisia säännöksiä, on katsottava, että mainitun asetuksen 13 artiklaan voidaan pätevästi vedota

myös silloin, kun sopimuksen osapuolet, joiden kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa, jonka alueeseen myös kaikki muut tilanteeseen liittyvät seikat liittyvät, ovat valinneet, että tähän sopimukseen sovelletaan toisen jäsenvaltion lakia.

51 Tässä asiayhteydessä on kuitenkin muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että yksityiset eivät saa vedota unionin oikeusnormeihin vilpillisesti tai käyttää niitä väärin.

52 Hyvin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy tässä yhteydessä ilmi, että väärinkäytösluonteisen menettelytavan toteamisen edellytyksenä on sekä objektiivisen että subjektiivisen osatekijän olemassaolo. Yhtäältä objektiivisesta osatekijästä on todettava, että sen olemassaolon toteaminen edellyttää sitä, että kaikista objektiivisista olosuhteista ilmenee, että vaikka unionin säännöstössä vahvistettuja edellytyksiä on muodollisesti noudatettu, kyseisellä säännöstöllä tavoiteltua päämäärää ei ole saavutettu. Toisaalta väärinkäytösluonteisen menettelytavan toteamisen edellytyksenä on subjektiivinen osatekijä, eli objektiivisten osatekijöiden kokonaisuuden on osoitettava, että kyseisten toimien keskeinen päämäärä on perusteettoman edun saaminen. Väärinkäytösluonteisten menettelytapojen kiellolla ei nimittäin ole merkitystä, kun kyseessä oleville toimille on jokin muu peruste kuin pelkkä etujen saaminen (tuomio 28.7.2016, Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, 38–40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että jälkimmäisen osatekijän, joka liittyy toimijoiden aikomuksiin, olemassaolon osoittamiseksi voidaan ottaa huomioon muun muassa kyseisten toimien täysin keinotekoinen luonne. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava kansallisen oikeuden todistelusääntöjen mukaisesti – edellyttäen, ettei unionin oikeuden tehokkuutta loukata –, täyttyykö pääasiassa väärinkäytösluonteisen menettelytavan tunnusmerkistö (tuomio 28.7.2016, Kratzer, C-423/15, EU:C:2016:604, 41 ja 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Näin ollen asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklan soveltaminen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa voidaan sulkea pois vain tapauksessa, jossa objektiivisesti tarkasteltuna on ilmeistä, että sillä tavoiteltua tarkoitusta, jona on tässä asiayhteydessä sen takaaminen, että osapuolet voivat luottaa perustellusti siihen, että sopimukseen sovelletaan tiettyä lainsäädäntöä, ei ole saavutettu, ja jossa sopimukseen sovelletaan tietyn jäsenvaltion lakia keinotekoisesti, eli pääasiallisena tarkoituksena ei ollut se, että sopimukseen sovelletaan todella tietyn jäsenvaltion lakia, vaan se, että tämän jäsenvaltion lakiin vedotaan, jotta voidaan estää lex fori concursuksen soveltaminen sopimukseen tai sen täytäntöönpanemiseksi toteutettuihin toimiin.

55 Sitä vastoin on joka tapauksessa muistettava, että kuten komissio on todennut, pelkästään se seikka, että osapuolet ovat käyttäneet mahdollisuutta valita pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa muun kuin sen jäsenvaltion lain, johon ne ovat sijoittautuneet, ei saa aikaan olettamaa, että osapuolten tarkoituksena olisi ollut kiertää maksukyvyttömyyttä koskevia säännöksiä vilpillisesti tai väärinkäyttönä pidettävällä tavalla.

56 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaan voidaan pätevästi vedota, kun sopimuksen osapuolet, joiden kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa, jonka alueeseen myös kaikki muut tilanteeseen liittyvät seikat liittyvät, ovat valinneet, että sopimukseen sovelletaan toisen jäsenvaltion lakia, kuitenkin sillä edellytyksellä, että osapuolet eivät ole valinneet tätä lakia vilpillisesti tai tarkoituksenaan käyttää sitä väärin, mikä on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana selvittää.

Oikeudenkäyntikulut

57 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että se, missä muodossa ja määräajassa sen, joka on saanut etua velkojia vahingoittavasta toimesta, on esitettävä tässä artiklassa tarkoitettu väite voidakseen vastustaa kyseisen toimen peräyttämistä maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion lain (lex fori concursus) säännösten perusteella, samoin kuin se, voiko toimivaltainen tuomioistuin soveltaa tätä artiklaa myös viran puolesta, myös asianosaiselle asetetun määräajan päätyttyä, on ratkaistava sen jäsenvaltion prosessilainsäädännön mukaan, jonka alueella mainittu asia on vireillä. Tämä lainsäädäntö ei kuitenkaan saa olla epäedullisempi kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia tilanteita koskeva lainsäädäntö (vastaavuusperiaate) eikä sillä saa tehdä unionin oikeudessa annettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate), mikä on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana selvittää.**

2) **Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaa on tulkittava siten, että asianosaisen, jolla on todistustaakka, on osoitettava, mikäli lex causaen mukaan velkojia vahingoittavaksi katsotun kaltaisen toimen peräyttäminen on mahdollista, etteivät maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion laissa säädetyistä poikkeavat edellytykset mainitun toimen peräyttämistä koskevan kanteen hyväksymiselle konkreettisesti täyty.**

3) **Asetuksen N:o 1346/2000 13 artiklaan voidaan pätevästi vedota, kun sopimuksen osapuolet, joiden kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa, jonka alueeseen myös kaikki muut tilanteeseen liittyvät seikat liittyvät, ovat valinneet, että sopimukseen sovelletaan toisen jäsenvaltion lakia, kuitenkin sillä edellytyksellä, että osapuolet eivät ole valinneet tätä lakia vilpillisesti tai tarkoituksenaan käyttää sitä väärin, mikä on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana selvittää.**

Allekirjoitukset